N:o 8. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Klara V. Kyrkog. 21. Stockholm den 15 April 1887. Pris: Helt år 5 kr., halft 3 kr. Lösn:r 25 öre. Bilaga 50 öre. Annonspris 10 öre petitrad. Årg. 7.

De kungliga teatrarnes öde.

Sedan vi i första numret af denna årgång med anledning af stadsfullmäktiges anslagsvägran yttrade oss i denna fråga, har densamma dels varit föremål för en längre artikelserie af Frans Hedberg i en af våra dagliga tidningar, dels genom utlåtande från regeringens sida inträdt i ett nytt skede, och skäl förefinnas derföre att här å nyo taga den vigtiga kulturfrågan i betraktande, helst som en snart sammanträdande riksdag kommer att taga den kgl. teaterpropositionen under behandling.

Beträffande den nämda tidningsartikeln och de åsigter som i den uttalades, finnas många punkter i hvilka vi öfverensstämma med den ärade författaren, som naturligtvis med varmt intresse omfattar de kgl. teatrarnes öde; i andra deremot äro vi af olika mening med honom, men ega ej här tillfälle att under detaljerad granskning af dessa artiklar nu framställa våra motsatta meningar, hvilka dock i det följande skola visa sig och redan förut framträdt under denna frågas behandling. Vi öfvergå nu genast till det vigtigaste aktstycket: chefens för finansdepartementet utlåtande rörande såväl lösandet af teaterfrågan i sin helhet som ordnandet af de kgl. teatrarnes verksamhet under närmaste framtiden.

Vi anmärka i förbigående det besynnerliga uti att en sådan kulturfråga ensamt skall hvila på en finansministers axlar och att icke ecklesiastikministeriet, som har att vårda sig om stiftelser och anstalter för vetenskaperna, vitterhet och skön konst, skall ha ett ord med i laget vid en sådan frågas behandling inom regeringen.

Som bekant infordrade finansministern under förra året kgl. teaterdirektionens utlåtande angående teaterbyggnadsfrågan, den ifrågasatta försäljningen af dramatiska teatern, det möjliga upplåtandet af kgl. teatrarne åt ett konsortium samt om de pensionsbelopp som skulle af riksdagen äskas på indragningsstat i händelse bidrag till teatrarne upphörde.

Det utlåtande kgl. teaterstyrelsen då afgaf öfverensstämmer fullkomligt med de åsigter vi förut uttalat och ännu vidhålla. Beträffande byggnadsfrågan afstyrker teaterdirektionen palliativet af en upplappning genom ombyggnad enl. Zettervalls förslag (för 705,700 kr.) och föredrager prof. Isæus' tillbyggnadsförslag (för 1,600,000 kr.). Dramatiska teaterns försäljning afstyrkes på förut (1883) uttalade skäl: Stora teaterns akustiska olämplighet för konversationspjeser, dess obeqvämhet för täta pjesombyten, den ekonomiska förlusten af dramatiska teaterns recetter utan nämnvärd minskning i utgifter (af hvilka endast 18,082 kr. skulle kunna inbesparas); upplåtandet af kgl. teatrarne åt ett konsortium afstyrker direktionen på lika goda grunder, framhållande att ingen garanti finnes för att ett sådant skulle kunna fullgöra sina ekonomiska och estetiska förbindelser, om det ens skulle gå in på att låta sin verksamhet bindas af några i konstens intresse uppställda vilkor. Om pensionsfrågan behöfva vi ej här yttra oss. — Öfverlemnandet af teaterfrågan åt våra stadsfullmäktige i form af det alternativa förslaget: årsunderhåll eller byggnadsanslag, var, såsom vi förr uttalat, en stor bock af vederbörande. I det outredda förslag byggnadsfrågan förelåg och med de stora summor som (i dessa tryckta tider) det här gälde, var det naturligt att frågan skulle få den utgång hos statsfullmäktige, som den fick.

Det erisäpple, som med detta förslag inkastades bland statsfullmäktige, blef nihilisterna välkommet och krossade hela frågan. Man skulle annars, om anslag af staden och riksdagen enligt ett föregående riksdagsförslag äskats, just med afseende på byggnadsfrågans avancement ha kunnat utverka åtminstone *en* treårsperiod af subvention, hvarunder tillfälle hade kunnat gifvas att energiskt arbeta för utredandet af frågan i sin helhet från såväl den finansiela och lokala som den administrativa och estetiska sidan. Och under tiden kunde teaterfrågan ha hunnit växa till en nationalfråga; deri se vi ingen omöjlighet.

Men vi ha nu att göra med finansministerns utlåtande i K. M:ts proposition. Efter en resumé af de hörda myndigheternas yttrande i frågan drager finansministern derur den slutsats, att en mer eller mindre fullständig ombyggnad af Stora teatern lär få anses såsom en nödvändighet och att det Isæiska förslaget härtill är att föredraga, dock med omarbetning i syfte att göra huset för teaterkassan mera renderande genom butiks- och affärslokaler i detsamma. Med tanke på den stora kostnad som denna tillbyggnad skulle kräfva och då värdet af teaterns tomt (säger han) är så stor att den vid försäljning synes böra inbringa en köpeskilling nog hög att betäcka den hufvudsakliga kostnaden för en ny teaterbyggnad å annan plats, så hemställer ministern, att K. M. behagade anbefalla chefen för finansdepartementet att med biträde af tillkallade sakkunniga personer utreda väckta frågor om anskaffande af ny byggnad för Stora teatern på annan staten tillhörig plats eller på nuvarande tomten. Uppdraget — heter det vidare — torde jemväl böra innefatta en utredning om öfverlemnande till ett konsortium af hela teaterverksamheten vid de k. teatrarne, och bör förslaget som på grund af detta uppdrag utarbetas anmälas inför K. M. i så god tid, att framställning i ämnet kan göras till nästk. riksdag. För 1888 föreslås ett anslag af 28,820 kr. å extra stat till reparationer å Stora teaterns hus.

Den tid för hvilken verksamheten å kgl. teatrarne är betryggad utlöper, som man vet, med nästa Juni månad.

Då emellertid förslag till definitivt ordnande af teatrarnes framtida ställning enligt finansministerns mening icke bör föreläggas riksdagen, om ej i sammanhang med nybyggnadsfrågan, gifves ingen annan utväg än att låta teatrarnes interimistiska ställning fortfara ännu ett spelår, d. v. s. till 1 Juli 1888. Men då för 1887—88

intet bidrag är att påräkna från Stockholms stad, ser finansministern enda möjligheten att upprätthålla verksamheten å kgl. teatrarne deri, att den för statens räkning drifna teaterverksamheten inskränkes till den lyriska scenen, medan dramat. teatern möjligen kan utarrenderas, hvarför han hemställer att K. M. föreslår riksdagen: 1) att bevilja det nämda reparationsanslaget för nästa år, 2) att medgifva, dels att de kgl. teatrarnes verksamhet får under spelåret från och med 1 Juli 1887 till den 1 Juli 1888 för statens räkning fortgå vare sig å båda teatrarne eller allenast å Stora teatern, med rätt för K. M. att under nämda spelår på arrende upplåta dramat. teatern med tillhörande materiel åt den eller de personer, som kunna finnas hugade och skickliga att derstädes på *konsten värdigt sätt uppehålla den dramatiska verksamheten, med skyldighet för upplåtelsetagaren att tidtals låta å Stora teatern, emot viss ersättning och med rätt att dervid begagna denna teaters materiel, uppföra större skådespel,* * äfvensom på de vilkor i öfrigt, som K. M. kan finna skäligt bestämma, dels ock att den arrendesumma som sålunda tillflyter statsverket må användas som bidrag till uppehållande af den lyriska verksamheten å Stora teatern; äfvensom att för upprätthållande af teaterverksamheten under spelåret 1887—88 utöfver det i ordinarie stat uppförda anslag af 60,000 kr. till K. M:ts förfogande ställes ett kreditiv å 25,000 kr., att användas endast i den mån anslaget å ordinarie stat, konungens enskilda bidrag samt teatrarnes öfriga inkomster icke förslå till bestridande af utgifterna för ifrågavarande verksamhet.

Detta är nu herr finansministerns visa förslag, alldeles i rak strid med det utlåtande kgl. teaterstyrelsen lemnat, hvilket dock torde anses vara grundadt på en sakkännedom och erfarenhet, som förtjenade något afseende. Strax sedan det blifvit bekant att vederb. tänkte utarrendera dramatiska teatern lär herr Aug. Lindberg ha lemnat en ansökan om öfvertagande af teatern mot, om vi minnas rätt, en arrendesumma af 15,000 kronor, hvilken ansökan dock ej kunde beviljas. De nyaste underrättelserna vi nu ega rörande frågan om de kgl. teatrarnes öde upplysa oss att regeringen för sin del skall ha beslutit dramatiska teaterns utarrenderande åt ett konsortium af nämde teaters artister, dock med vilkor att ett eventuelt kontrakt skulle bli beroende af riksdagens framtida beslut i teaterfrågan, samt att finansministern anmodat kgl. teaterdirektionen att redan nu uppgöra kontrakt med detta konsortium. De kgl. teatrarnes sujetter äro emellertid, med anledning af teatrarnes osäkra öde, uppsagda med undantag af hofkapellets medlemmar, medan till betryggande af hofkapellets tillvaro konung Oskar, på en af dir. Willman framställd förfrågan i ämnet, lofvat fortfarande utbetala det årsbidrag af 60,000 kr. som konungen hittills lemnat Stora teatern.

* Kursiveringen af oss.

Så står nu frågan, och icke synas utsigterna derigenom ha ljusnat för våra första teatrar, särskildt för den lyriska scenen, som man på detta sätt tror sig ha hjelpt genom att afhända sig dramatiska teatern. Hvarför inköptes väl denna? Jo för att undanrödja en konkurrent till kgl. Stora teatern. Och har resultatet af denna transaktion visat sig ogynsamt? Ingalunda. Det är ett *faktum* att *dramatiska teatern haft inkomster nog till betäckande af utgifterna för densamma.* Hur kan då behållandet af dramatiska teatern anses vara betungande för teaterkassan? Man skall vara en dålig finansier för att göra en sådan kalkyl. Om också en summa af 18—20,000 kronor skulle kunna inflyta till lyriska teaterns kassa genom dramatiska teaterns utarrenderande, hvad betyder väl denna summa mot förlusten för lyriska scenen af de första rangens krafter, som äro engagerade vid dramatiska teatern och hvilka äro *alldeles nödvändiga* att disponera för den stora scenen vid flerfaldiga tillfällen, vid de stora skådespelen eller lyrisk-dramatiska pjeser, der det erfordras stort utrymme och stor orkester.

Arrendesumman och mer till torde gå åt för att särskildt engagera sådana krafter för lyriska teaterns behof. Det är enfaldigt att inbilla sig det ett »konsortium», som har sin egen affär att sköta, skulle åtaga sig att vara disponibelt i hvar stund lyriska scenen, på grund af något slags aftal, anser sig kunna taga dess krafter i anspråk. Och när en gång dramatiska teatern blifvit skild från Kgl. operan — hvem kan garantera att icke densamma varder såsom förut en konkurrent till den senare, kultiverande operetten, måhända i dess lägsta form, till föga fromma för konsten och för den stora teatern, som på det sättet fått sig en mindre angenäm granne på halsen! Man skall kanske då trösta sig med att teatern är för otidsenlig att länge ega bestånd, men det är en falsk tröst. Visserligen är densamma ingalunda beqväm, men med de olägenheter, som herr Hedberg framhållit, är det icke så stor fara. Af en aktör vid dramatiska teatern ha vi hört att den förmenta stora eldfaran icke existerar. Från baksidan af scenen äfvensom från sidorna finnas utgångar, som äro fullt betryggande i händelse af eldfara. Hvad för öfrigt beträffar herr Hedbergs förslag att återflytta dramatiska scenen till Kgl. operan, har teaterdirektionen, såsom vi sett, visat olämpligheten i vår tid af ett sådant arrangement, då hvarken Stora teaterns scen eller salong kan ega de för komedier erforderliga egenskaper, som i så utmärkt grad förefinnas hos dramatiska teaterns. Och huru skulle nu utrymme för båda dessa sceners representationer, repetitioner, dekorationer och förråd kunna — åtminstone innan en nybyggnad komme till stånd — blifva möjligt inom det redan trånga operahuset?

Alla möjliga skäl tala sålunda för dramatiska teaterns fortfarande förening med Stora teatern samt bibehållande af dess nuvarande lokal, och såväl ur *konstens* som *ekonomiens* synpukt måste vi derför anse finansministerns separationsförslag förkastligt.

Skola vi hädanefter ega en lyrisk och dramatisk scen af samma rang och betydelse för konsten och konstodlingen inom vårt land, som dem vi nu ega och hvilka på samma grund kunna än mer utbildas, så böra dessa båda i en god stund förenade scener icke separeras, utan lyda under samma förvaltning. Om denna för närvarande är af bästa slag kunna vi ej afgöra; är det icke så, efter hvad från somliga håll påstås, så kan väl någon ändring deri vidtagas och bästa kontroll åstadkommas, ifall detta fordras såsom vilkor för fortsatt understödjande af ifrågavarande konstanstalter. Att under nuvarande förhållanden staten undandrager sig de Kgl. teatrarnes upprätthållande och Stockholms kommun likaledes fortfar i sin vägran att bidraga till det understöd, som hufvudstadens enda högre lyrisk-dramatiska konstanstalter kräfva, anse vi oförsvarligt. Hvarför skulle icke ännu en gång samma förslag som 1884 utgick från riksdagen om anslag till Kgl. teatrarne af staten i förening med Stockholms kommun kunna återupptagas (genom enskild motion eller kgl. proposition) och gå igenom? Föga hedrande anse vi det vara att af malplacerad sparsamhet eller hederskänsla vidhålla vägran af understöd till konstanstalter af så stor betydelse för såväl hufvudstaden som hela vårt land, och som nu hotas med undergång; just uti det fortfarande upprätthållandet och det oafbrutna fortsättandet af de Kgl. teatrarnes verksamhet till dess byggnadsfrågan funnit sitt afgörande ligger en omständighet af vigt, som ej får underskattas. Måtte nu blott teaterfrågan ej redan vara bragt in på ett villospår, som gör en för konsten lyckosam lösning af densamma omöjlig!

Liszt bedömd af en Wagnerist.

Då Liszt och Wagner intagit ett framstående rum på säsongens musikrepertoar och här, såsom öfverallt, olika meningar om dem och deras verk gjort sig gällande, vilja vi här lemna ordet åt en tysk kritiker för att visa, att inom sjelfva Wagnerlägret i Tyskland, der man kunde tro förgudningen af Liszt sjelfskrifven och oantastad, enhällighet icke är så fullkomligt rådande. En tysk kritiker d:r Marsop yttrar sig nämligen i en »studie» öfver »Enhetstanken i den tyska musiken» på följande sätt om Liszt:

»En senare tid skall svårligen visa sig beredvillig att vid sidan af en stormästare Wagner ställa en stormästare Liszt. Detta geni med Bechsteins och Erards nåde, som oaktadt alla en Bülows och Rubinsteins stordåd är ouppnådd såsom reproducerande konstnär, och som genom sitt manliga framträdande till försvar för Schumann, Chopin, Robert Franz och Wagner ådagalade den ädlaste oegen-

nytta, figurerar i musikhistoriska framställningar merendels också såsom en betydande, och, hvad som är än obegripligare, såsom en tysk komponist. Nu efter den stora Bayreuth-mästarens död tillhör det kritiken att utöfva rättvisa, och denna ligger uti att beteckna hvilken djup klyfta som ligger emellan komponisten Wagner och komponisten Liszt såsom sådan. Wagner är en tysk mästare; Liszt har såsom skapande konstnär aldrig kommit längre än till experimentet och är ingenting mindre än tysk. Han har gjort Wagner mycken skada, han har hämmat många af hans mest betydande planer i deras lugna utveckling, så att städse till en början från partigängare och sedan naturligtvis också från motståndarne hela den s. k. 'nytyska' agitationen kastade sig öfver honom; och han har så mycket mera hämmat honom, som Wagner af lätt begripliga skäl ej kunde energiskt afkasta denna börda. Den som fördomsfritt analyserar Wagners öppna bref: »Om Franz's Liszt's symfoniska tondikter» måste förvånas då han ser den annars så spetsiga och beviskraftiga pennan här mödosamt upprada några föga fruktbara argumenter; man märker att den skrifvande icke var — och detta var enda gången i sitt lif — fullt och innerligt öfvertygad om riktigheten af det han förfäktade. Hvad blef nu följden häraf? Jo, Wagner, musikdramats nyskapare, blef genom välvillig förmedling af också-wagnerianer ställd vid sidan af Franz Liszt såsom regenerator af den symfoniska och kyrkliga musiken. På Liszt hängde sig nu vidare det oundgängliga aggregatet af den pianistiska frälsningsarméen och hela trossen af »verldssmärte»-komponister i duodes-format, hvilka å sin sida missförstodo Liszt lika mycket som Liszt missförstått Schubert och Beethoven. Så måste då den likaledes med etiketten 'nytysk' försedde Wagner äfven taga på sig det odium, som Lisztianerna med fog och rätt åsamkat sig.

Det faller sig visserligen litet svårt att uppställa en parallel mellan den som var född dramatiker och den som i det icke dramatiska ville vara dramatisk, men om det tillåtes att framhålla Wagners allmänt konstnärliga fysiognomi emot Liszt's, så måste man säga: Wagner är idéernas man, Liszt infallenas; Wagner, protestant till födseln, är i »Parsifal» icke konfessionelt kristlig utan kristligt-religös, alldeles som Bach; Liszt är i sin »heliga Elisabeth» och sin »Kristus» katolsk, men utan hjertats tro. Tänker man sig fällningen af rökelsemolnen och Palestrinaimationen borta, så varseblir man skelettet af en temligen nykter rationalism. Wagner var till anlag och bildning alltigenom tysk, derför måste ock hans stil blifva tysk. Liszt var och förblef kosmopolit; han har införlifvat sig både med det tyska och med det ungerska och i sjelfva verket dominerar hos honom fransosen-verldsmannen. Pariserinflytandet, som föga inverkade på den i afseende på kompositionstalang ojemförligt mer begåfvade Chopin, blef för Liszt afgörande. I Wagner speglade sig verlden, i Liszt salongen.

Är det tillåtet att begagna de på detta ställe ensamt användbara franska begreppen, så kan man säga att orden 'mot' och 'aperçu' å ena sidan och 'platitude', den konventionela frasens trivialitet, å den andra utgöra salongens väsen — likasom det Liszt'ska kompositionssättet. Liszt är i så fall den bäste och kanske den ende salongskomponisten. Det som under den äldre virtuosepoken, på en Thalbergs och Kalkbrenners tid, äfvensom nu för tiden, kallas salongsmusik, är alls ingen salongsmusik, ty dessa kompositioner sakna denna karakteristiska blixtlikt uppflammande 'esprit'. Deröfver förfogar dock Liszt i hög grad; men den snarfyndige 'causeuren' är derför ingen betydande och alldeles säkert ingen tysk komponist. Detta är en Johannes Brahms, hvilken yngre författare lättvindigt nog pläga underskatta, tio gånger mer berättigad att kallas i samma andedrag som Wagner, än Franz Liszt. Brahms är i grund och botten tysk, hans sträfvan är allvarlig, vänd ifrån all hänsyn till yttre effekt, och hans konst är byggd på en allt betvingande musikalisk logik. I allt detta är han mycket lik Bayreuth-mästaren och står honom, trots sin starka reflektion och trots olikheten i de af de båda mästarne kultiverade områdena, mycket närmare än den i musikaliskt hänseende hemlöse Liszt. Det kan icke hjelpas: Wagner och Brahms äro med hvarandra förvandta, ty de härstamma båda från den Bach'ska slägten.

FÖLJETONG.

Ett minne af Offenbach.

Offenbachs »Sköna Helena» har i höstas återupptagits i Paris med M:me Judic i hufvudrolen och detta har gifvit en skriftställare på platsen anledning att meddela följande erinringar om komponisten och hans första verk.

En dag för trettio år sedan inträdde Ludvig Halévy, nu medlem af franska akademien, med tröstlös min på sin byrå i statsministeriet.

Man hade i Odéon tillbakavisat hans första stycke. Det var ett präktigt stycke med den ståtliga titeln »En mäcenas dotter».

Man måste sjelf ha befunnit sig i ett sådant förtvifladt läge för att förstå och kunna skildra det.

»Så skall alltså jag», sade Ludvig Halévy för sig sjelf, »med en onkel till kompositör — en far som var dramatisk författare, sluta mina dagar i ett embetsverk, skall med mitt manuskript förgäfves hafva klappat på alla pariserteatrars portar.»

Så långt hade Halévy hunnit i sina bittra tankar, då han, vid det han slog upp ögonen, fick se på två stegs afstånd en egendomlig personlighet, — hade han såsom Mephisto uppstigit ur jorden, eller hade han trädt fram utan att klappa på dörren? Mannen sade till honom:

»Jag skulle vilja ha af er ord till ett litet stycke med musik, hvilket jag tänker uppföra på en teater som tillhör mig. Méry har gifvit mig en libretto som icke passar mig. Skrif nu ni! Nå, gör ni det?»

Den besynnerlige personen talade med sådan tvärsäkerhet att Halévy mekaniskt svarade »Ja, jag gör det.»

Den räddande musikern var ingen annan än Jacques Offenbach, den tiden en ung slätrakad man med långt, slätt hår och energiskt utseende, såsom ett porträtt från tiden omkring 1855 framställer honom. Den tiden, då det var så svårt att få öppna nya teatrar, hade August. Brohan för sin vän Offenbach utverkat privilegium på att musik af honom skulle få spelas och sjungas i en liten taskspelarelokal, »Concert Lacaze des Champs-Elysées». Der uppfördes det första stycket af Halévy, som dolde sig under pseudonymen »Jules Servières». Det var en liten invigningsprolog under titel »Hitin, mina herrar och damer», hvilken lyckades efter önskan. Från denna dag åtskildes ej mer komponisten och librettisten. Till att fullkomna lyckan för kompaniskapet felades ännu en tredje. Den lyckligaste bland de tre var den gången Henry Meilhac och denna trio af unga sträfsamma författare lät år 1855 uppföra »Ba-ta-clan», som lyckades vinna bifall.

Man kan knappt föreställa sig hur många svårigheter och reglementer skriftställarne i Paris hade att kämpa emot den tiden. Under förevändning att skydda Comédie Française mot intrång af närbelägna teatrar var det icke tillåtet att spela på genreteatrarne andra stycken än sådana, hvari glada sånger förekommo. Så var Alexander Dumas nödsakad att, om han ville eller icke, införa i sin »Diane de Lys» en rundsång och i »Kameliadamen» kupletter. För operetterna gälde samma tyranni. Det var förbjudet att låta fler än tre personer tala i dem. Meilhac och Halévy voro de första som i »Ba-ta-clan» införde en fjerde person; denne var stum, men bar ett plakat på sig, som innehöll en förklaring öfver orsaken till att han ej fick tala. Detta påhitt väckte en hejdlös munterhet, och det gamla reglementet var störtadt.

Befriad från dessa hinder var »Orpheus i underjorden» den första stora operetten. Offenbach förutsade att denna skulle upplefva 200 föreställningar.

Halévy gömde sorgfälligt detta dyrbara manuskript och likaså det tusental biljetter, som Offenbach sände honom, stundom tre eller fyra efter hvarandra under det han komponerade sitt partitur eller öfvervakade repetitionerna.

»Du talar alltid om andra akten i 'Sköna Helena' skref han 1869 efter uppförandet af 'Frihetsbröderna'; denna är min bästa akt, emedan idel situations- och effektstycken förekomma deri. Jag

vill icke qvantiteten, utan qvaliteten. Utan situation blir musiken absurd och pinlig för publiken. Jag vill ha situationer att sätta i musik och inte kuplett på kuplett.»

I ett år 1863 skrifvet bref, just under det Offenbach höll på att komponera »Sköna Helena», yttrar han medan den feberaktiga glädjen öfver arbetet stod på sin höjd: »Den första akten är utomordentligt välkommen. Den behöfde endast en sång af två eller tre personer, hvilka efter skönhetstäflan sjunga tre eller fyra arior. Äfven Paris skulle sjunga sin sång. Det blefve en liten parodi på 'Tannhäuser'.»

Man ser deraf hvilken vigt Offenbach fäste vid libretton. Den till »Orfeus i underjorden» och »Sköna Helena» äro båda små mästerverk.

Men om gudarne ej förändra sig, emedan de blifva evigt unga och strålande, så är ej fallet detsamma med menniskorna. Hortence Schneider, som spelade sköna Helena, har flyttat från Paris till Villancourt på vägen till Versailles och dragit sig tillbaka på en vacker landtegendom. »Je chante» är sångerskans devis på servetbanden, på de dyrbara fajanserna och ofvan dörrarna.

»Det är inte sant», sade Hortence under ett samtal på senare tiden; »jag sjunger inte mer. Om jag sätter mig till pianot och trallar, sker det endast för att väcka minnet. Parisarne ha för sista gången sett mig på Varietées den dag då jag kom för att bekransa Offenbachs byst. Jag har der begrafvit mig lefvande. Det bekymrar mig ej att man glömt mig, och dock kände jag mig helt rörd öfver de bref som gamla vänner skickade mig för några dagar sedan, då man åter uppförde »Sköna Helena».

De gamla och de unga.

(Ur *Musikalische Briefe* von einem Wohlbekanten. Leipzig 1852.)

»Två ting förföra menniskan med lika magt, vanan och nyheten.»
LA BRUYÈRE.

En hvardaglig erfarenhet lär oss att de gamla företrädesvis älska det gamla, de unga deremot det nya, att de förra ringaktande se ned på det nya, de senare på det gamla. Just af detta skäl lyda så ofta omdömen öfver samma musikstycke så olika från äldre och yngre åhörare.

Vanan förför de gamla att hänga fast vid det gamla och afvisa det nya. Nyhetens behag åter förleder ungdomen att anse det nya för godt, ja för det bästa, och båda delarne detta, emedan det, hvarvid ålderdomen är van, mest tilltalar densamma, såsom det nya ungdomen.

Också är detta af naturen visligen så inrättadt, emedan vi utan ungdomen, utan ungdomens trängtan efter det nya, ej erhölle något nytt, utan alltid måste förblifva stående vid det för handen varande, under det att utan de äldres fasthållande vid detta intet skulle ega varaktighet och uppehållas, och sålunda hvarje dag, hvarje timme måste sörja för sig och det i dag producerade af morgondagen undanträngas.

Jag tadlar derföre ingen af de båda extremerna, emedan de äro nödvändiga som de båda polerna, jag talar blott här om detta förblindelsens förakt för allt nytt hos de gamla, för allt gammalt hos de unga, och om allt det ofria bedömande, som är en följd af denna förblindelse.

De gamla hafva ifrån ungdomsdagar ofta hört vissa musikformer, uttryckssätt, melodier, vant sig vid dessa och vunnit dem kära; de hafva blifvit dem lätta att förstå, såsom gamla kära vänner. — Det nya uppträder för dem som en obekant främling, och då den äldre med möda kan rycka sig lös från sina vanor, ja ogerna låter störa sig i dem, blir också umgänget med den främmande honom svårt, han vänjer sig med möda dervid, ty det fattas honom denna ungdomens egendomlighet att öfverlemna sig åt allt nytt och öppna sitt hjerta för det första bästa.

Dertill kommer ett för de gamla utmärkande behag hos den gamla musiken — idéassociationen. Med de bekanta tonerna återkomma för dem deras ungdoms sköna tid; de äro den nyckel, som öppnar de slumrande minnena i deras hjertan och röra derföre deras själ på dubbelt vis. Men minnet af ungdomen är alltid ett inblickande i himmelen, ett återvändande af lycka och salighet; i minnet är hvarje ungdom skön, liksom om vintern minnet af våren. Deraf kommer det ju ock, att man alltid blott talar om de »gamla *goda* tiderna». Deraf kommer det, att man i hvarje tid säger »*förr* var det bättre, tiderna blifva sämre.» Blott de gamla säga så, emedan blott de känna den förra tiden och emedan de i den voro unga och lyckliga; ty allt syntes dem då, såsom nu ungdomen, i rosenskimrande ljus. Så inlägga de också i den förr af dem hörda musiken hvad som ej ligger i densamma, men i deras erinringar, i deras genom erinringarna på nytt väckta känsla. Vid det och det musikstycket sutto de sälla vid den älskades sida, denna aria sjöngs då af en skönhet, för hvilken de då svärmade o. s. v.

Ny musik kan nu ej väcka hos dem dessa ungdomsminnen och förefaller dem redan derföre kallare, uttryckslösare och mindre angenäm, äfven då den annars uppträder i vanlig form. Är nu denna senare dertill ny, då känna de sig än kallare stämda, de stå såsom bland vildt främmande menniskor, som tilltala dem på ett dem obekant språk, de veta icke hvad detta främmande språk har att säga och kunna icke känna och förstå hvad som upprör och fröjdar de ungas sinnen.

Sådana gamla, som äro alldeles afdöda för det närvarande, kan man ej gifva något bättre råd än att tänka hvad de vilja och kunna, men behålla sina tankar för sig sjelfva och ej uttala dem såsom ett ofelbart riktigt omdöme.

Den äldre konstvännen åter, som ännu bevarat friskhet i sinnet och som dessutom är ense med sig sjelf om konstens väsentliga oföränderliga lager, han skall, för att ej gå miste om mången njutning, för att ej fälla falska och orättvisa omdömen, samla sin eftertanke och vända sitt tvifvel ej så mycket emot det nya verket, som emot sin känslokraft och sin uppfattnings friskhet. För att erfara, om bristen på makt öfver honom ligger i den nya kompositionen sjelf eller i hans vana, måste han söka att ofta höra densamma och låta den verka på sig. Han måste fråga och söka inse, om deri väsentliga konstlagar äro öfverträdda. Ej hvarje ny aria behöfver just hafva samma form, som man är van att finna hos Mozart, men väl en ämnet motsvarande form. Arian målar, uttrycker en känsla. Denna har i menniskosinnet en viss varaktighet, en viss regel för sin uppkomst, sitt till- och aftagande, sin nyansering. Har den nya komponisten iakttagit allt detta, så måste den äldre åhöraren medgifva att formen är god och att orsaken hvarför den ej är tilltalande ligger hos honom, i hans vana att höra, och ej i det nya. Finner han deremot, att komponisten velat uttrycka en enkel känslostämning med en mångfald af ackompagnemangsformer, med många modulationer och dissonanser o. s. v., så måste han med rätta säga, att bristen på effekt åstadkommits genom det *nya*, d. v. s. här genom onaturlighet, genom bristen på sanning.

Det *nya* besticker ungdomen, behagar henne företrädesvis.

Den yngre åhöraren fattas det ännu konstinsigt, känsloerfarenhet; deremot förer han med sig en frisk och varm känslokraft, en lifligt mottaglighet, och i den komposition, hvaraf den äldre, som af mycket hörande är öfvermätt och slö, har långt mindre njutning, deri han finner långt mindre innehåll än der kanske i verkligheten finnes, der känner och fattar den yngre allt mer, emedan han tager sin egen lifliga mottaglighet för kompositionens verkan och öfverför på denna den i honom sjelf lefvande värmen. Han nöjer sig med litet, är lättare att tillfredsställa, emedan han ej alltid har några högre konståsigter och följaktligen ej gör stora anspråk, ej mäter med någon strängare måttstock. Han förhåller sig i detta afseende så till den äldre åhöraren, som barnet förhåller sig till honom.

Ungdomen jagar ofta efter det nyaste, emedan det är ungt såsom hon sjelf, emedan samtiden företrädesvis sysselsätter sig dermed, emedan det mest blir omtaladt, och så — *vänjer* hon sig dervid. Dertill kommer att ungdomen mestadels också håller det gamla för svagare, värdelösare, för »afslutadt», i våra dagar kanske mera än förr, ty hon uppträder i allmänhet i våra dagar anspråksfullare än förr och anser sig för verldens herskarinna.

Den yngre konstvännen, som önskar bevara sig från förirringen att missakta det gamla, att öfverskatta det nya, kan ej göra något bättre än att så fort som möjligt bringa till klart medvetande för sig de väsendtliga, eviga lagarne för konsten, studera dem i de allmänt erkända

mästerverken och pröfva så opartiskt som möjligt, om de nya tonskapelserna öfverensstämma med dessa lager eller ej.

Att afskudda sig de hvarje olika ålder företrädesvis vidlådande, egendomliga böjelser och riktningar är visserligen svårt, möjligt är det likväl, ty det gifves gamla som förstå att njuta och riktigt bedöma *allt* det goda, vare sig nytt eller gammalt, liksom det också finnes yngre som ega samma opartiska förmåga, samma bildning.

Från Upsala.

Den 8 April.

Sällskapet »Orphei Drängar», Sveriges förnämsta musiksällskap, som man här i Upsala un peu naïvement kallar det goda O. D., hade den 5 April sin vårkonsert.

I ljufligaste samdrägt har kritiken i den ena tidningen som i den andra enats om att Upsala stad och Orphei drängars musiksällskap tillkommer äran af att första gången uppföra Södermans oeuvre posthume, balladen »Den svarte riddaren.»

Hvad säger operasångaren Strömberg om detta?

Ledsamt nog för »drängarne» och vår stad och våra — stadsrecensenter, hr S. sjöng verkligen denna ballad för ett år se'n på sin matiné i Musikakademien.

Ackompagnementet utgjordes då af piano. Gud gifve att man också här nöjt sig dermed. Men här hade direktör Carstensen försett arbetet med en mycket arbetad orkestration, om hvars rätta effekt jag ej tilltror mig att afgifva något omdöme, enär utförandet af de orkestrala krafterna ingalunda kunde anses förhöja dess möjligen förefintliga förtjenster. Att instrumentera Södermans kompositioner är både genant och svårt. Ludvig Norman egnade stor omsorg deråt. Också har han i »Hjertesorg» visat prof på beundransvärdt inträngande i den Söderman egendomliga stilen. Jag vet att Norman hade för afsigt att orkestrera Svarte riddaren; om det blef af känner jag icke. Jag vill minnas att N. en gång sade att S. hade efterlemnat skizzerade fragment, som kunde ge ledning vid en tilltänkt instrumentering.

Bruchs Frithiofskantat var aftonens hufvudnummer. Mot slutet af 60-talet introducerades först detta arbete i Sverige, då Gustaf Sandström och Louise Michaëli sjöngo solopartierna; sedan ha dessa öfvertagits af hr Lundqvist och fru Edling och här sjöngs Ingeborgs parti af fru Montgomery, som äfven i Leipzig på »Paulinernas» konsert sjungit detsamma; jag hänvisar till N. G. Ödmanns hänförda beskrifning öfver »den ljuslockiga svenska Ingeborg» och allt det andra i hans roliga resebok (välment puff, som ej behöfs). Frn Montgomery gör fortfarande skäl för lektor Ödmanns beundran, och i hr Lejdström hade denna intagande Ingeborg en värdig Frithiof. Arbetet sjelft är för allbekant att jag nämner något derom.

O. D:s andel i ofvanstående utfördes korrekt och lifligt. Den »O. D:ist» som sjöng Södermans ballad förtjenar särskild kompliment. Helt à son aise var O. D. i — »Ingrids vise», Kjerulfs täcka mezzosopran-visa, raffineradt arrangerad och raffineradt sjungen. Nästa gång kommer väl turen till »Synnöves Sang», der »nynnandet» i början anförtros å någon riktigt ljuflig »barnkammartenor». Ole Bulls Säterjänta har ju i många år med stort bifall sjungit tenor. I gengäld må nämnas att fröken Ek härom året försökt sig på »Kåres Sang» vid en — jag tror — filharmonisk konsert i Stockholm. Sätten äro mångahanda.

En konsert af signora Wigström- von Petroff-Petrelli, sjungande höga sopran- och djupa alt-arior, puffar man nu som bäst för i våra beskedliga avisor.

Aucun.

Musikpressen.

På Abr. Hirsch's förlag har utkommit:

Studentsånger, en samling 4-stämmiga sånger för mansröster, utgifven af Ivar Hedenblad. 2:a del. 3:e häft. pr. 1 kr. — Denna samling (N:o 121—130) har följande innehåll: Josephson: Rings Drapa, Wennerberg: Bön (»Fredens välsignelse»), Erotisk fantasi (»Jord och himmel jag»), Schumann: Rastlös kärlek, Pacius: Vårt land, Heise: »Dans ropte felen», Fredmans sång N:o 28 (»Movitz skulle bli student»), Norman: »Ej med klagan . . .», Vermlandspolska (»Å jänta å ja»), Mendelssohn: Den glade vandraren.

Kör-album, samling flerstämmiga sånger för blandade röster, utg. af Iv. Hedenblad. 2:a häft. pr. 1 krona. Innehåll: Mendelssohn: Afsked från skogen, Folkvisor: »Ack Vermland, du sköna», »Om sommaren sköna» (arr. af Alb. Rubenson), Josephson: Morgonvandring, Pacius: Vallgossen, Vespersång (rysk melodi), Aug. Söderman: Guds hus, Jomelli (1714—74): Hosianna Davids son.

Från Abr. Lundquists hofmusikhandel ha utgått följande nyheter:

Saloman: »*Diamantkorset*», potpourri arrang. för piano 2 händ. af Hj. Meissner. — Ehuru vi här sakna ett och annat, såsom t. ex. stycken af Gigotis parti, jägarvisan etc., är dock häftet ganska innehållsrikt och med omsorg redigeradt, så att detsamma lemnar en rätt välkommen påminnelse om den omtyckta operan, som förmodligen ännu länge håller sig uppe på repertoaren.

Af 2-händ. enklare salongsmusik — af kända komponister — ha vi att anteckna:

Behr Fr.: *In süssen Gedanken.* Pr. 1 kr.

Czibulka, A.: *Dame de coeur,* gavott. 75 öre.

Harmston, Edv.: *La Fontaine.* Pr. 1 kr.

» *Les chasseurs d'Afrique,* Fanfare militaire. Pr. 1 kr. 50 öre.

Spanska danser, utförda af spanska orkestern i Berns' nya salong. Pr. 1 kr.

För 4 händer:

Mästersångarne i Nürnberg af Rich. Wagner. Valda melodier för piano. Pris 1 krona.

Dellinger, R. Vals ur operetten »Don Cäsar» (nyligen gifven å Stora teatern i Göteborg). Pr. 1 kr. 50 öre.

Valda sånger för en röst med pianoackompagnement N:o 41, Walthers prissång ur op. Mästersångarne af Wagner. Pris 50 öre.

Albumblad af Adrian Dahl (Sv. Musiktidnings premium förra året), innehållande: Romans — Humoreske — Perpetuum mobile — Aftonstämning — Marche triomphale, är nu att tillgå å denna tidnings expedition eller i musik- och bokhandeln för det billiga priset af *1 krona.* (14 sidd.)

Aftonbladets recensent yttrar om detta musikverk: »Vi hålla före att Albumblad äro jemte Sjögrens, Rendahls och Aulins pianostycken * den mest friska och dugtiga musik som på senare åren här utkommit — »Romansen» är välljudande, »Perpetuum mobile» en ledig etyd, »Aftonstämningen» verkligt poetisk och »Marche triomphale», det märkligaste stycket, innebär storslagna ansatser och är verkligt praktfull.

Förlagsfirman Præger & Meier i Bremen har tillsändt oss:

Aquarellen, Clavierstücke comp. von Wilhelm Berger. Op. 23 i 3 häften (à 2,50 m.).

Häft. 1 innehåller: Frohsinn. — Siciliano. — Romance. — Ländler;

Häft. 2: Tanz der Kobolde. — Träumerei. — Walzer. — Humoreske;

Häft. 3: Scherzino. — Zwiegesang. — Alla Polacca. — Fantast. Marsch.

Dessa stycken af medelsvår grad utmärka sig genom frisk och originell uppfinning och kunna med skäl rekommenderas såsom instruktiva salongsstycken för mera försigkomna elever. De äro också införda vid Raff-konservatoriet i Frankfurt am Main på Hans v. Bülows rekommendation.

Adolphe Adam. Om den snillrike och melodirike kompositören till »Postiljonen från Lonjumeau», »Konung för en dag», »Nürnbergerdockan», »Alphyddan» med flere favoritoperor berättas att han hade följande märkliga sätt att »arbeta» på. Sedan han intagit en bastant måltid, lade han sig på sin soffa och lät, till och med midt under sommaren, bädda ned sig i dynor och täcken ända upp till hakan samt placera en af sina stora favoritkattor på hufvudet och en annan på fötterna. I denna ställning upprunno hos honom de förtjusande melodier, hvilka sedermera hänfört tusentals åhörare.

* Vi kunna tillägga: Rich. Anderssons »Skuggor och dagrar», Sv. Musiktidnings prisbelönta premie 1885.

Från Scenen och Konsertsalen.

April.

Stora Teatern.

1. Donizetti: *Regementets dotter.* — Ballett: »Blomsterfesten i Genzano».
2, 4, 6, 12, 15. Wagner, Rich.: *Mästersångarne i Nürnberg.* (Personalen: se föreg. nummer. $^2/_4$ Margaretha: frk. Wellander.)
3. Auber: *Muraren.* — Ballett: »Blomsterfesten».
10. *5:e Symfonikonserten* (Symfoni n:o 2 [Ess-dur] af Norman. — Die Wallfahrt nach Kewlaar af Aug. Söderman. — Symfoni F-dur n:o 6 [pastorale] af Beethoven).
11. Mozart: *Trollflöjten.*
13. Auber: *Fra Diavolo.* — Ball.: »La Ventana».

Nya Teatern.

8. *Soaré af »Concordia res parvæ crescunt»,* med bitr. af altsångerskan frk. Clara Skytt.
15. Strauss: *Läderlappen* (Eisenstein hr Warberg).

Södra Teatern.

1, 5, 11. v. Heland: *Nattlampan.*
2—4, 6, 7, 10. Millöcker: *Gasparone.*
14, Hervé: *Lilla Helgonet* (157:de ggn).

Vasa-Teatern.

1, 3—5. Audran: *»Vore jag karl!»*

Berns' Salong.

2. *Dir. Aug. Meissners* recettsoaré.
10. *Herr H. Christiernssons* musik.-dram. matiné med bitr. af artister fr. Kgl. teatrarne.
11. *Qvartettsångareförbundets* matiné under Aug. Edgrens anförande.

Östermalms kyrka.

8. *Skapelsen,* oratorium af Jos. Haydn (solister: fru Edling, frk. Karlsohn; hrr Ödmann, Strömberg, Lundquist).

Medan under första hälften af denna månad de dagliga tidningarna varit tummelplatsen för en förbittrad strid mellan tullvänner och frihandlare, har å det område som i dem upplåtes åt konstkritiken de »ultra» och de »moderate» utkämpat en strid om värdet af Wagners senast här gifna opera, »Mästersångarne i Nürnberg», för hvars innehåll vi i förra numret lemnade en kortfattad redogörelse och som nu ändtligen gått öfver vår operascen. Väl hafva vi hört en och annan af publiken yttra sin åsigt om önskvärdheten af importförbud i fråga om sådana nymodiga artiklar som den ifrågavarande operan, men det stora flertalet af vår musikpublik torde väl med både höger- och vensterkritiken vara ense om, att ett så betydande verk som »Mästersångarne» icke i längden bort saknas på vår operarepertoar och att vi ej kunna annat än vara teaterdirektionen tacksamma för att hon vågat försöket med dess upptagande, huru kolossalt än det arbete må vara, som måste nedläggas på ett verk af denna art. Med de krafter vi disponera, ehuruväl vi icke hafva att disponera några wagnersångare ex professo, har också åstadkommits ett utförande af operan, som måste erkännas vara mycket tillfredsställande; äfven af främlingar och dem som hört operan på de stora tyska teatrarne hafva vi hört detta erkännande uttalas. Huru striden mellan våra kritici aflupit lemna vi oafgjordt; beträffande operans framgång stannar väl afgörandet till sist hos publiken. Denna har emellertid hittills varit ganska talrik och ej heller varit bifallsnjugg. Också förmoda vi att hvarje opera- och musikvän skall begagna tillfället att få höra det storartade verket från Wagners senare, för honom mest karakteristiska period, — höra och höra om, för att kunna fatta djupsinnigheten i detsamma och de skönheter deri, som under öfverraskningen vid första åhörandet af denna för oss nya musik icke kunna tydligt framträda. Wagneranhängare af renaste vatten finna naturligtvis endast fullkomligheter i denna opera, ehuruväl Wagner i densamma ej tagit steget fullt ut på sin reformatoriska bana, så som han gjort i Nibelungen-operorna och Parsifal: Ehuru de erkänna att Wagners naturel mera ligger åt dramatet än komedien — hvilket också denna hans enda skapelse på det komiska området tyckes intyga —, så finna de likväl i hans Mästersångare mönstret för äfven den komiska operans framtidsverk. Häri måste vi ställa oss på de »moderates» sida, ty äfven om vi medgifva att t. ex. Beckmessers parti är allt igenom hållet i komisk stil, att David och lärlingarne samt handtverkargrupperna i tredje akten och äfven en del af mästersångarne i den första hafva i sina partier rätt verksamma komiska pointer, så är dock hela den apparat hvarmed Wagner arbetar — detta orkestrala jemntjocka perpetuum mobile, dessa krångligt modulatoriska recitativfraser i sångpartierna — i saknad af det sprittande lif och den lätta, lekande humor som gifva den komiska operan dess mångskiftande färg. Wagner lyckas också bäst här i det lyriska, såsom man finner af Walthers sköna — kanske endast för ofta upprepade — täflingssång i sista akten, i somligt af Evas och Sachs' partier. Redan i fråga om hans äldre opera »Flygande holländaren» yttrar sig en dansk musiktidning: »att den melodiska uppfinningen är den svagaste punkten af Wagners talang, visar sig redan i denna opera. Den för långt gående förkärleken för den målande karakteristiken och den stora plats, som recitativerna intaga ofta äfven der dikten kunde gifva anledning till vackra melodier, den enformighet och torrhet, hvilka beteckna flere såsom melodier framträdande små partier, — alltsammans är tecken på att förmågan ej svarar mot viljan, att melodien är knapp, och det är begynnelsen till de skuggor som så ohyggligt stora breda sig öfver mästarens senare stil.» Vi kunna ej neka att det ligger mycken sanning i detta, och i fråga om Wagners lyriska musik, hvars skönhet t. ex. i Lohengrin ju är obestridlig, så håller han sig väl mycket fast vid en, såsom vi skulle vilja kalla det, kromatisk sentimentalitet, som i sången till aftonstjernan har sin typ och hvarmed han ofta upprepar sig sjelf.

Då vi här ej kunna disponera utrymme för detaljgranskning af det musikaliska innehållet i »Mästersångarne», kunna vi endast kasta en flyktig blick på detsamma. I förra numret omnämde vi några af de anmärkningsvärdaste musikstyckena i operan, hvartill vi äfven kunna foga förspelet till sista akten, Beckmessers serenad och några andra. I första akten är mästersångarnes långa konversation äfvensom Davids solosång något tröttande. Andra akten är mera intressant och finalen i densamma ganska rörlig med sitt med döfvande kaotisk musik tecknade slagsmål, hvarefter det frambrytande månljuset och nattväktarsången göra ett ganska verksamt intryck. Beckmessers serenad i denna akt är styckets mest komiska element, sjelfva sången står dock nära gränsen af det osköna, såsom en kritiker anmärkt.

Wagner synes också väl mycket ha öfverdrifvit narraktigheten hos Beckmesser i denna sång. Han är ju dock en mästersångare och vi ha i första akten till och med sett honom tjenstgöra som märkare», och huru skall detta förlika sig med underhaltigheten i hans serenadprestation, hvilken också af mäster Sachs får sin ihållande skarpa kritik? Tredje aktens musikaliska öfverlägsenhet är så obestridlig och så framstående, att densamma i och för sig, så sceniskt underhållande som den tillika är genom sitt rörliga folklif, sin sångtäflan och det effektfulla och vackra slutet, ensam skulle kunna ha förmåga att länge hålla operan uppe på repertoaren. Intressanta äro emellertid äfven, såsom vi erkänt, de båda första akterna, om ej annat så för den yttre formela nyheten af en operastil som för oss här ej förut varit så utpregladt representerad.

Framställarne af sångpartierna hafva alla löst sina svåra uppgifter väl; kören förtjenar särskildt beröm för det goda arbete den presterar, orkestern under herr Nordquists ledning sköter sitt maktpåliggande värf excellent. Herr Ödmann glänser med sin praktfulla stämma, förnämligast i sista aktens sång, »Morgonbestrålad af rosende sken». Fröken Ek utvecklar i sitt parti den mest intagande jungfrulighet och naiva skalkaktighet och gifver så i sång som spel en mönsterbild af den unga Eva. Beckmesser-Ohlson är en genomkomisk mästersångar-karrikatyr och vinner såsom sådan allmänt och välförtjent bifall för det förträffliga sätt på hvilket han löser sin i vokalt som dramatiskt hänseende svåra uppgift. Mäster Sachs med sin ädla, godmodiga karakter har, som man väl kan finna, erhållit en god representant i herr Lundquist, hvars vackra stämma i detta parti dock ej räcker fullt till på djupet. Med en för att vara nybörjare öfverraskande stor ledighet och säkerhet rör sig herr Bratbost i Davids parti; hans spel är lifligt och han sjunger säkert och rent; en viss skärpa i rösten torde kunna genom studier bortarbetas. De öfriga hufvudpersonerna i operan, Magdalena och mästersångarne, fylla väl sina platser.

I »Trollflöjten» har herr Max Strandberg åter inträdt på den lyriska scenen i Taminos parti, visserligen lika orörlig som förr i gester och anletsdrag, men med en förtrollande vacker stämma, som aldrig förut förefallit så behaglig, och med en musikalisk uppfattning och deklamation som röja denne sångares stora mu-

sikaliska begåfning. — 5:te symfonikonserten bjöd på idel gamla — men goda saker, såsom ofvanstående program visar, och från Normans särdeles i första satsen friskt inspirerade symfoni till sista numret, Beethovens odödliga, alltid lika tjusande pastoralsymfoni, höllos åhörarnes intresse uppe.

Påsken har som vanligt varit rik på musiknöjen. Den påsk-obligata »Skapelsen» utfördes på vanligt sätt af den vanliga personalen i det vanliga Östermalmstemplet och inför vanligt fullt hus både vid generalrepetitionen och vid sjelfva Långfredagskonserten. Hr Christiernssons matiné hade vi ej tillfälle att bevista, liksom ej heller direktör Meissners recettsoaré i Berns' salong. — Att qvartettsång har en stor dragningskraft, åtminstone på en del af vår publik, kunde man noggrant se, då Berns' nya salong, oaktadt det vackra påskvädret, var fullsatt annandagen vid Qvartettsångarförbundets matiné. Bifallet var dock mycket klent. Endast en sång af alla de genom »sällskapets för qvartettsångens befrämjande» prisbelönta (6 af Körling, 2 af Enderberg, 1 af Herzman) samt Arlbergs arrangerade 3 svenska folkvisor, hvilka utgjorde programmet, tycktes slå mera an, nämligen Körlings dryckesvisa, som också måste gifvas da capo. Den lätthet och finess i utförandet, som vi från Upsalasången och våra sångsällskap P. B., S. H. T. etc. äro vana vid, saknade vi här och inöfningen syntes också ej fullt tillräcklig. Sjelfva sångerna hade ej heller samma förmåga att intressera, som så många af våra gamla qvartetter; kanske de dock bättre taga sig ut för enkel eller dubbel qvartett än för en mera svårhandterlig kör, såsom nu var fallet.

Från in- och utlandet.

Stora teaterns repertoar för närmaste tiden upptager utom »Mästersångarne», »Muntra fruarna i Windsor», »Wilhelm Tell», »Faust», »Oberon» samt »Romeo och Julia». Repetitionerna på »Villars dragoner» fortgå. Rollfördelningen i »Muntra fruarna» är följande: fru Ström, fru Page, Anna Page: fru Edling, frökn. Almati och Karlsohn; Falstaff, hr Ström, hr Page, Fenton, Spinker, Cajus: herrar Janzon, Forstén, Strömberg, Strandberg, Dahlgren, Ohlson.

Fröken Anna Klemming, som nyligen med så stor framgång låtit höra sig i Köpenhamn, skall sönd. d. 24 dennes debutera såsom Mathilda i »Wilhelm Tell» och fröken Löwenadler påföljande måndag såsom Siebel i »Faust». »Afrikanskan» tros kunna gifvas d. 28 dennes, då fröken Almati första gången utför Selikas parti samt herrar Söderman och Lundquist Neluskos och Storbraminens.

Pauline Luccas gästuppträdande å Stora teatern tager sin början i första dagarne af maj och anteckningarna till de representationer, vid hvilka hon kommer att medverka, kan ske hvarje helgfri dag kl. 1—3 e. m. å teatrarnes kansli, der uppgift om biljettprisen lemnas. Fru Lucca kommer att uppträda i »Carmen», »Muntra fruarna i Windsor», »Trubaduren», »Faust», »Afrikanskan», såsom det är bestämdt en gång i hvarje pjes, hvarjemte hon i en af dem, ännu obestämdt hvilken, kommer att utföra sitt sjette gästspel.

Mikael Bratbost, den unge tenoren, skall i höst anträda en studieresa till Paris, understödd af gynnare här och i Norge.

Fröken Erika Bergenson, vår unga, sympatetiska sångerska, har nyligen uppträdt på en af fru Rosine Laborde i Salle-Pleyel gifven soaré. Fröken B. föredrag först recitativ och cantabile ur »Mignon» af Ambroise Thomas, och strax derefter en aria ur Bizets »Carmen», hvilka båda roller hon med omsorg studerat. I det präktiga musikrummet gjorde sig hennes varma, behagliga röst förträffligt gällande, och den talrika publiken visade henne sitt oförställda erkännande genom varma applåder och en framropning.

Fröken Bergenson sjöng äfvenledes i en större kör, »Wilda» af G. Pfeiffer, och tillsammans med henne en annan ung svenska, fröken Hammarström från Stockholm, och en ung norska, fröken Aagot Gellertsen från Kristiania, båda fru Labordes elever.

Bland närvarande notabiliteter såg man fru Carlotta de Munck, född Patti, hvilken lifligt applåderade fröken Bergenson.

Musikaliska Akademien kommer äfven i år att anordna en högtidsdag, hvarvid sång och musik skola utföras af akademiens elever samt årsberättelsen uppläsas af sekreteraren. Å musikprogrammet skall bland annat förekomma orkestermusik af Gade samt några af Mendelssohns psalmer.

Sångsällskapet »Orfei Drängar» kommer den 27 April att under dir. Ivar Hedenblads ledning och med biträde af Meissnerska orkestern gifva en matiné i Berns' salong enl. följande program: 1) Valentin: Festouverture (dirigeras af kompositören). 2) Söderman: »Der schwarze Ritter» med orkesterinstrumentering af P. Carstensen. 3) Körer för mansröster. 4) Max Bruch: Scener ur Frithiofs saga för soli, manskör och orkester (Ingeborg: fru Julie Montgomery, Frithiof: herr Lejdström).

Augusto Valli, den bekante och omtyckte sångaren, kommer från och med den 20 April att åter låta höra sig i Berns' salong.

Anton Andersens nya symfoni lär snart komma att gifvas härstädes. Konsertdagen är ännu obekant.

De resande teatersällskapen befunno sig vid denna månads ingång: Engelbrechts på Stora teatern i Göteborg, Fröbergs i Kristiania, Carlbergs i Sundsvall, Lundgrens i Malmö, Elfforss' i Borås och Sandbergs på Mindre teatern i Göteborg.

Göteborg. Harmoniska sällskapet gaf d. 23 Mars under dir. Karl Valentins ledning en konsert i Handelsinstitutets festsal enligt följande program: 1. Liszt: »Chor der Schnitter und Schnitterinnen» ur Herders »Der entfesselte Prometheus»; 2. Per Fröding: Suite för piano; 3. Grieg: Foran sydens kloster; 4. Saint-Saëns: Chanson d'Ancêtre, barytonsolo och manskör; 5. Sopransånger; 6. Mendelssohn: Afsked från skogen, kör à capella; Schumann: Farkosten, bl. kör med sopran-, horn- och flöjtsolo; Wagner: Morgenlied, kör ur »Meistersinger»; 7. Brahms: Liebestreu, Nachtigall; Wagner: Träume, föredragen af fru Emma Wahlström; 8. Liszt: Tu es Petrus, 7-stämm. kör ur »Christus».

— Professor Byström uppehåller sig för närvarande här och kommer med tillhjelp af Harmoniska sällskapet, fröken Elfrida Andrée, dir. Valentin, fröken Gaston m. fl. att gifva en konsert i domkyrkan denna vecka.

Gefle. Musiksällskapet »Konkordia» hade den sista Mars en konsert i högre allmänna läroverkets solennitetssal, hvarvid fröken Anna Karlsohn fr. Kgl. operan i Stockholm biträdde med Rose Friquets aria ur »Villars dragoner», kupletter ur »Jaguarita» och Griegs »God morgon» samt solo i »Lockkeleg». Fröken K. sjöng derjemte Papilios parti i »Blommornas undran» af Hallström.

Vesterås. Af en ärad musikvän i denna stad hafva vi fått meddelande om ett par konserter, som under denna månad der egt rum, och vore vi tacksamma om vi genom musikvänner i landsorten kunde få tillfälle att inregistrera musiktillställningar från flere landsortsstäder än hittills kunnat ske.

Musiksällskapet i Vesterås, under ledning af dess nitiske och erfarne ledare, bankdirektör Gagge, gaf den första af nämda konserter d. 4 April i läroverkets stora sal och den andra i domkyrkan d. 17 April. Hufvudnumret i båda dessa konserter var Mendelssohns »Christus», oratorium i nio nummer, och i hvilket solopartiet utfördes af fröken Laura Walin, som äfvenledes på båda konserterna föredrog en aria ur Händels »Jephta». På första konserten gafs vidare Södermans kröningsmarsch ur Orleanska Jungfrun och serenata af Moszkowski, utförda af kapellet, Stormen, kör med soloqvartett af Haydn, och Natten, kör med tenorsolo af Gounod; — öfriga nummer å kyrk-konserten bestodo af: konsert-allegro af Mankell, Morgonsång, kör af Gade, Israels herde af Bortniansky samt qvartetter för mansröster.

Musikföreningen har dessutom under vintern haft 4 à 5 soaréer med dans,

till hvilka endast föreningens aktiva och passiva ledamöter egde tillträde, och hvilka nöjen voro mycket besökta och omtyckta. Konserten i domkyrkan hevistades af mellan 3- och 400 personer.

—•—

Paris. Lohengrins uppförande på Eden-teatern är nu bestämdt att ega rum den 21 d:s om inga oförutsedda hinder tillstöta. Herr Lamoureux på Eden-teatern, ansedd som Frankrikes skickligaste och mest energiske orkesteranförare, vågar kuppen emot »chauvinisternas» anlopp, och å myndigheternas sida lära ej, såsom i fråga varit, möta några hinder för uppförandet. Också äro biljetterna till de fem första representationerna upptagna, såsom man kan anse, uteslutande af Wagner-beundrare och någon allmän annonsering har ej behöft ega rum; kanske ej alls kommer att ske. Priserna äro mycket höga. Till premièren kostar en loge 500 francs, en fauteuil d'orchestre 50, en plats på amfiteatern 25; sedan sänkas de senare prisen till resp. 25 och 15 frcs. Operan är uppsatt med stor prakt och Lamoureux har för uppförandet satt sig i förbindelse med Wagners enka; han har ock erhållit uteslutande rätt till operans uppförande i Frankrike. Orkestern består af 70, kören af 80 medlemmar. Hufvudrolerna äro fördelade sålunda. Elsa: fru Fides-Devriès, Ortrud: fru Duvivier, Lohengrin: herr Van Dyck, Telramund: hr Blauvert (båda belgare), konungen: hr Conrad Behrens. (Rollerna lära för öfrigt ha dubbel besättning.) Hr Behrens, som för sju år sedan kreerade rolen på Her Majestys teater i London, lär ha blifvit särskildt rekommenderad af Wagners enka. *

Hr Behrens har under senare tiden haft sitt hufvudqvarter i Rotterdam, de sista två åren som direktör för operan derstädes, men derjemte gjort resor på så väl den gamla som den nya kontinenten. Han ämnar att nästa höst företaga en tournée i Sverige, der han nu ej på länge låtit höra sig (enl. Spada i St:s D. Bl.)

— Saint-Saëns nya opera» Proserpina» på Opéra Comique har ej gjort någon större lycka, oaktadt isynnerhet orkesterfakturen i densamma är mästerlig och det hela ej saknar snillrika drag här och der. Andra akten, såsom den mest melodiska, slog mest an. Gallets libretto, som ej behandlar ett mytologiskt ämne, hvad man kunde tro, utan en courtisane- och bandithistoria, vann ej heller några sympatier.

— Vasseurs »Ninon» på Nouveautés-teatern har rönt stor framgång; texten är skrifven af André, Burani och Blauet.

— Komponisten till »Sigurd», Ernst Reyer, skrifver på en ny opera, »Salambo», med text af Du Locle efter Flauberts liknämda roman. Första uppförandet kommer att ske antingen på Stora operan i Paris eller på Monnai-teatern i Brüssel.

* Herr Elmblads uppträdande vid dessa föreställningar torde sålunda endast ha varit tillämnadt, ej definitivt bestämdt.

Victor Maurel, den bekante baritonisten fr. Opéra Comique, som Verdi utvalt till Jagos parti i »Otello», har enligt ett oss tillsändt bref från en ryska, elev till honom, öppnat en sångskola i Paris, Rue Pierre Charron 58, och genom sin utmärkta lärometod redan vunnit stora resultat. Skolan delas i 3 kurser: 1) émission de la voix, émission de la parole sur les sons; 2) vocalisations; 3) étude du répertoire italien et français i förening med beredande af engagement för eleverna och bekantgörande af deras namn i italienska och franska tidningar.

—•—

Wien. Danske komponisten Ludvig Schytte har slagit sig ned här såsom förste lärare i utbildningsklassen uti Horak'ska pianoskolan.

—•—

Frankfurt. Teatern härstädes har under senaste tiden haft att kämpa med åtskilliga ekonomiska svårigheter, som dock nu synas vara besegrade, sedan stadens kommunalstyrelse beslutat höja stadens ordinarie bidrag för året från 80,000 mk till 150,000 mk, med vilkor att det nya teaterbolaget upprätthåller teaterns verksamhet till d. 1 November i år. Samtidigt har staden förklarat sig villig att, för den händelse bolaget skulle upplösas, öfvertaga de nya kontrakt med konstnärerna, som blifva nödvändiga. Teaterns fortsatta verksamhet har härigenom blifvit betryggad och man kan lugnt öfverväga huru teaterfrågan skall ordnas på ett för framtiden mest lämpligt sätt.

Heder åt en kommun som så aktar och älskar den sceniska konsten! Exemplet är efterföljansvärdt.

—•—

Turin. Metaura Torricelli är namnet på en violinist af det täcka könet, hvilken med glänsande framgång konserterat här.

—•—

Pauline Lucca har af prinsen-regenten i Bayern erhållit Ludvigsmedaljen för konst och vetenskap.

—•—

Victor Nessler i Strassburg arbetar nu på en ny opera, »Lurlei», med text af Jul. Wolff.

—•—

Dödsfall.

Artôt, Jean Désiré Montagney, fader till fru Artôt-Padilla, fordom framstående hornist vid Monnai-teatern i Brüssel och professor vid derv. konservatorium, kompositör af hornmusik, † i Brüssel, 84 år gammal.

—•—

André, Carl August, bekant musikhandlare i Frankfurt, f. $^{15}/_{6}$ 1806, † i Frankfurt d. 15 Febr. Författare till »Der klavierbau und seine Geschichte» (1855).

—•—

Borodin, Alexander, en af de talangfullaste komponisterna af den ung-ryska skolan, professor i kemi, pathologi och therapi i Petersburg; derst. f. $^{12}/_{11}$ 1834 och † d. 27 Febr. Vid sidan af sin verksamhet egnade sig B. med ifver åt musiken. Hans förnämsta kompositioner äro: två symfonier, en symfonisk dikt »Medelasien», pianosaker, kammarmusikverk (stråkqvartetter) etc. En ofullbordad opera, »Furst Igor», samt en tredje påbörjad symfoni komma att fulländas af den unge komponisten Glazounoff.

—•—

Kaps, K. W. Ch., framstående pianofabrikant i Dresden, f. i Döbeln 1826, † i Dresden d. 11 Febr.

—•—

Ree, Anton, komponist och musikkritiker i Köpenhamn, † derst. i början af året.

—•—

Schaab, Robert, organist och lärare i Leipzig, komponist och musikskriftställare, f. 1817 i Rötha vid Leipzig, † i denna stad d. 18 Mars. S. har utgifvit orgelsaker, harmoniumskola, koralbok, pianostycken.

—•—

Wehle, Charles, pianist och kompositör af en mängd briljanta salongsstycken för piano, f. $^{17}/_{3}$ 1825 i Prag. Han var först köpman, utbildade sig sedan för Moscheles och Kullak till pianovirtuos och gjorde vidsträckta konstresor; lefde största delen af sitt lif i Paris, der han afled i Februari.

Breflåda.

Aucun har ett bref att afhemta å Upsala postkontor, poste restante.

Rättelse.

I föregående nummer sid. 54, spalt 2, rad. 16 uppifr. står »mästaren», läs »märkaren».

Adrian Dahls
Albumblad
5 melodiska tonstycken för piano finnas att köpa för 1 krona
å Svensk Musiktidnings Expedition,
Klara Vestra Kyrkogata 21.
Reqvisitioner i Fast Räkning (25 % prov.—33 % $^{7}/_{8}$) emottagas.

Pianolektioner
erhållas hos undertecknad, enka efter Otto Lindblad. Anmälningar Onsdagar och Lördagar mellan 3 och 4 e. m. Kungsgatan 28.
Emma Lindblad.

Pianostämning
utföres af undertecknad; adr. Fredsgatan 19, 1 tr. upp öfver gården, dörren till höger.
Cæsar Beer.

INNEHÅLL: De kungliga teatrarnes öde. — Liszt bedömd af en Wagnerist. — Följetong: Ett minne af Offenbach. — De gamla och de unga. — Från Upsala. — Musikpressen. — Från Scenen och Konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Breflåda. — Rättelse. — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1887.